

Dalí-Lorca-Buñuel, evocats a Lió

Tres noms es consoliden en el panorama de les avantguardes artístiques del segle XX a mesura que l'estudi de la seva obra es distancia de les seves provocatives biografies. Federico García Lorca, Salvador Dalí i Luis Buñuel són des de fa temps pols d'interès i d'influències que per fi comencen a ser analitzats a través de la seva contradictòria i rica relació humana i creadora. Aquest era l'objectiu del col·loqui «Lorca-Dalí-Buñuel» celebrat a Lió, del 19 al 23 de gener, i ho és també de tres importants treballs que hi van presentar Ian Gibson, Rafael Santos Torroella i Agustín Sánchez Vidal.

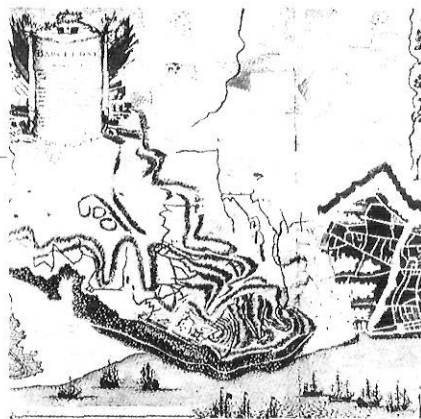
La Universitat de Lió va reunir aquests tres investigadors i altres especialistes en l'obra de Lorca, Dalí i Buñuel, que es van conèixer a la Residència de Estudiantes de Madrid, al principi dels anys 20.

Aquella fecunda relació va viure moments especialment importants a Figueres i Cadaqués, a la casa dels Dalí. Va ser en terres empordaneses on va culminar i esclatar l'amor passional del poeta de Granada i el pintor figuerenc i va ser aquí que es van elaborar els guions de dos films tan fonamentals com «Un chien andalou» i «L'âge d'or».

Ian Gibson va resumir en la seva intervenció a Lió els dos volums que ha preparat durant una colla d'anys sobre la biografia de Lorca. Rafael Santos Torroella, l'estudiós que més ha contribuït a revaloritzar l'etapa catalana de Dalí, va explicar l'amistat dels tres artistes des d'una perspectiva estètica i va revelar noves dades d'una polèmica tot just encetada. Santos Torroella va llegir a Lió una carta inèdita de Lorca a Dalí, indispensable per entendre una dialèctica que es va traspasar a les seves respectives obres. Santos és qui ha datat i anotat la correspondència de Dalí a Lorca, en espera de poder retrobar algun dia la resta de lletres que sortiren des de Granada. I Agustín Sánchez Vidal va mostrar-nos les claus iconogràfiques que marquen la relació entre els tres artistes. Precisament aquest estudi és el que acaba de guanyar el premi Espejo de España d'assaig.

Els enigmes d'aquest triangle rebel es mantenen vius, però pacientment se'ns aclareixen com a enigmes de la creació artística, més enllà de les connotacions personals.

JOSEP PLAYÀ

Una bona col·lecció

Del 24 de febrer al 13 de març d'enguany, els gironins hem tingut l'oportunitat de visitar una de les millors col·leccions cartogràfiques privades de Catalunya i de l'Estat. Es tracta de la col·lecció cartogràfica de la Caixa de Barcelona. És aquest un excel·lent recull de mapes, plànols i vistes de Catalunya i d'altres punts de l'Estat espanyol que cobreix l'amplic període cronològic comprès entre 1540 i 1875. De les més de dues-centes peces amb què compta aquest fons, només se n'exhibiren una cinquantena a la sala d'exposicions de l'esmentada entitat. Per a la secció i presentació de les peces hom comptà amb la col·laboració de Montserrat Galera, cap de secció de la Cartoteca de Catalunya i una de les millors coneixedores de la cartografia històrica catalana.

L'exposició es dividia en dues grans parts, la primera dedicada a mapes de Catalunya i la segona a plànols i vistes de ciutats, majoritàriament catalanes. S'hi exhibia, per exemple, des del primer mapa de Catalunya imprès conegut fins al moment (1608), fins al famós mapa de Catalunya d'Aparici, de 1720. En l'apartat de vistes i plànols hi apareixen representades un bon nombre de ciutats andaluses, castellanès i també, òbviament, catalanes (Barcelona, Girona, Palamós, Roses, Cadaqués).

Els mapes antics són, a més de veritables obres d'art, uns documents excepcionals que permeten, entre d'altres, lectures de caire històric, geogràfic, polític, geopolític, administratiu, etc. Els mapes són una finestra oberta a la societat que els crea i al territori que intenten reflectir. Malauradament, la història de la cartografia (una subdisciplina de la cartografia) té encara un llarg camí per recórrer en el nostre país, a diferència d'altres països, com Anglaterra o Holanda. Iniciatives com la de l'esmentada entitat d'estalvi són, per tant, encoratjadores i dignes de considerar.

JOAN NOGUÉ I FONT

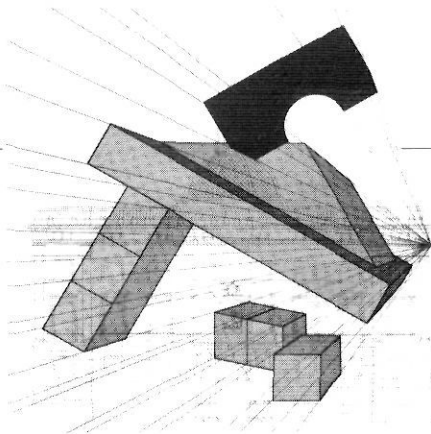
Àngel Marsà i l'«Art Nou»

Per timidesa, inhibició o falta d'oportunitat, en alguns moments de la vida no sabem estar a l'altura del fets. No vaig arribar a veure Àngel Marsà, ara fa tres o quatre anys, en concretar-se la cessió d'una part de les seves col·leccions de pintura i de llibres al Museu d'Història de la Ciutat. Vaig entendre millor el seu gest —i altres coses— en saber tot just aleshores que havia nascut, amb el segle, a la nostra ciutat. Ara, el 17 de febrer, ha mort a Barcelona. S'ha parlat poc d'aquest crític i promotor cultural, i amb pautes tan oblidadisses com les que imperen en el panorama actual, no sembla pas que la cosa es pugui remeiar gaire.

A títol personal, sí que voldria evocar un aspecte de la personalitat d'Àngel Marsà que certament ha tingut un important grau d'influència en la meua orientació posterior. En la meua i, és de suposar, en la de molts altres artistes debutants en els anys cinquanta, a qui ell havia generosament estimulat des dels Cicles Experimentals d'Art Nou, en la galeria «El Jardí», de Barcelona. Àngel Marsà ja era gat vell en aquestes qüestions. Havia fundat i dirigit revistes i, sobretot, firmat el Manifest «vibracionista» amb Rafael Barradas, als anys 20, és a dir, a la mateixa edat en què nosaltres repreníem les recerques artístiques estroncades per la guerra.

Escriptor hàbil i premonitori, cada presentació que escrivia per als catàlegs dels Cicles era una coratjosa i arriscada valoració de l'expositor de torn. En la presentació del Grup de Girona (Xargay-Casellas-Marquès, març 1950) la introducció era —és— d'antologia: «Las ciudades pictóricas —y Gerona lo es en grado superlativo— no suelen constituir un cultivo muy adecuado para la supervivencia de los pintores que nacen en ellas, casi diríase que por generación espontánea. La propia facilidad del medio los mata en embrión. O los adúltera y adocena con pasmosa rapidez. La plástica quiere esfuerzo, lucha con el ambiente y con la circunstancia, para surgir pura y desligada de cualquier aditamento extrínseco a ella misma. (...)».

ENRIC MARQUÈS

Noves velles ciutats

Des del dia 25 de febrer passat, i durant pocs dies, es va presentar a la sala d'exposicions temporals de l'Institut Vell la mostra "Noves Ciutats Velles, nova vida per a les velles ciutats", promoguda per la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge de la Generalitat de Catalunya. La mostra presentada és de caràcter itinerant i pretén sensibilitzar l'opinió pública sobre la problemàtica que planteja l'envelliment de les nostres ciutats. A través de la contemplació de plànols i fotografies de les diverses actuacions portades a terme per aquella Direcció General fins ara, se'ns mostraven els resultats pràctics aconseguits en un dels aspectes urbanístics més debatuts en els darrers anys: la revalorització dels nuclis vells de les nostres ciutats. En aquest sentit l'actuació de l'Administració s'ha orientat bàsicament cap a la rehabilitació d'edificis per a equipaments i a fer obra d'urbanització i millora urbana. A l'exposició es mostraven exemples recents d'intervencions destinades a emplaçar equipaments culturals o assistencials en antics casals o en grans contenidors, i d'altres actuacions més sectorials de recuperació d'espais urbans més o menys simbòlics que es trobaven en procés de degradació. També s'inclouïen algunes actuacions de construcció d'habitatges de promoció pública, i es feia esment de la política d'ajuts, amb subvencions a fons perdut i crèdits a baix interès, per als propietaris interessats en la rehabilitació dels seus antics habitatges. Aquest darrer aspecte és el que ha donat uns resultats més minsos, fins ara, i posa en evidència la insuficiència de les ajudes previstes. Caldria augmentar els esforços en aquest sentit, si realment es vol que millorin les condicions de vida dels habitatges dels nostres barris vells.

RAMON M. CASTELLS

Nacionalisme de fi de segle

Les II Jornades sobre el Nacionalisme Català a la Fi del Segle XX que han tingut lloc a la Fontana d'Or de Girona del divendres 18 al diumenge 20 de març —organitzades per la casa de cultura Tomàs de Lorenzana i la Diputació de Girona— han servit, almenys, per posar de manifest que la principal diferència de criteri existent entre els teòrics del nacionalisme català es troba en la concepció del ritme al qual s'ha de desenvolupar a la pràctica. Un exemple ben clar d'aquesta realitat es detecta en la reflexió que fan sobre la situació actual del País Valencià. Ramon Lapiedra, per posar un cas concret, és partidari d'una sortida més aviat pactista, de diàleg en un context de correlació de forces polítiques majoritàriament antinacionalistes. Per contra, altres intel·lectuals, com Vicent Pitarch, es manifesten favorables a una actitud més radical, de defensa a ultrança d'una identitat que no volen veure buida de contingut ideològic a causa de les erosions blaveristes.

Altrament, les sessions es van caracteritzar per una excessiva indefinició a l'hora de formular els paràmetres que poden menar a un marc polític més nacionalista. Tot i l'enorme interès dels temes que s'hi van tractar, la categoria dels ponents i que l'eix central del debat era *nacionalisme versus universalisme*, les jornades no van poder aprofundir suficientment en aspectes que un debat sobre el nacionalisme català no pot eludir, com els dilemes Catalunya/Països Catalans, federalisme/independentisme, o les anàlisis de l'existència de grups com MDT, Terra Lliure, etc., o l'estudi de possibilitats ben concretes com la creació d'un Comitè Olímpic Català per al 1992 o el desenvolupament del dret a l'autodeterminació recollit en diferents documents internacionals, o l'establiment de comparances amb altres nacionalitats sense Estat propi, com el Quebec, etc.

Amb tot i això, tant de bo les terceres jornades es facin ben aviat.

XEVI PLANAS

Debat de futur a Blanes

El debat que des del passat mes de desembre ha envoltat la vida política i social de Blanes i que ha girat entorn del projecte d'un port esportiu a la zona de punta Santa Anna, tot just acaba de començar. El "no" definitiu i consensuat dels diferents grups polítics que integren l'ajuntament al projecte presentat per Promoció Turística Santa Anna té tots els indicis de ser, només, el resultat d'un primer "assalt". El debat sembla molt més ampli i va més enllà del projecte de port esportiu.

Blanes, sens dubte, ha sabut trobar l'equilibri econòmic. La indústria, l'agricultura, la pesca i el turisme, són les seves principals fonts d'ingressos. Tot indica, però, que ara és el moment de definir i de desenvolupar aquest equilibri, per no perdre el tren.

Es parteix d'un element positiu: el consens de les forces polítiques locals. L'acord, ha quedat demostrat, no és tan difícil com podria semblar *a priori*, i més tractant-se d'un tema de futur com és la proposta de port esportiu. Ara el debat s'ha de centrar en un projecte de desenvolupament més ampli.

Queda per definir el model turístic de Blanes i si aquest s'ha de dur a terme en perjudici de la zona agrícola que envolta el delta de la Tordera. Queda donar l'impuls definitiu al polígon industrial per acabar amb la dependència, quasi exclusiva, de la SAFA. Queda, també, debatre el futur del sector pesquer local, i només aquest debat podrà servir per aclarir si aleshores cal un projecte de port esportiu o no. Fer-ho per parts podria ser un error. Si ara s'hagués donat el "sí" al port esportiu, hauria estat difícil rectificar posteriorment. I amb el paisatge de Blanes, és qüestió de no jugar-hi.

JORDI MARTÍNEZ

URBANISME

IDEOLOGIA

INFRASTRUCTURA

Ha aparegut
el *Dotzè del Crestià II, 1*
primer volum
de les Obres Completes
de **Francesc EIXIMENIS**

Edició conjunta

COL·LEGI UNIVERSITARI
DE GIRONA

DIPUTACIÓ
DE GIRONA

Un volum anual de 500 pàgines a partir de 1986

Informació i subscripcions
COL·LEGI UNIVERSITARI DE GIRONA
Secció Lletres
Pl. Sant Domènec, 9
17004 GIRONA